

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К. Скороходька**

[Handwritten signature]

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету ветеринарної медицини
Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ

“05” _____ 06 _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К. Скороходька
протокол № 13 від 30 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

В'ячеслав СОЛОМОН

[Handwritten signature]

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»

Гарант ОП

Наталія ГРУШАНСЬКА

[Handwritten signature]

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГІГІЄНА УТРИМАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Галузь знань 21 – «Ветеринарна медицина»
Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма «Ветеринарна медицина»
Факультет ветеринарної медицини
Розробник: ст. викл. кафедри, к. вет. н., доц. Димко Р.О.

Київ – 2024 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Гігієна утримання великої рогатої худоби»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	211 «Ветеринарна медицина»
Освітня програма	Ветеринарна медицина
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
Курс (рік підготовки)	6
Семестр	12
Лекційні заняття	15 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.
Лабораторні заняття	–
Самостійна робота	90 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з особливостей гігієни утримання та догляду за великою рогатою худобою.

Основні завдання навчальної дисципліни «Гігієна утримання великої рогатої худоби» – вивчення біологічних особливостей, етологічних потреб тварин, впливу факторів зовнішнього середовища на організм тварин, вивчення санітарно-гігієнічних нормативів утримання та годівлі, виконання повсякденних гігієнічних процедур та надання невідкладної ветеринарної допомоги великій рогатій худобі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Вимоги законодавства, що регулює основні правила утримання великої рогатої худоби, як в домашніх умовах, так і на виробництві;
- Методи оцінки благополуччя тварин, законодавчі акти, що регламентують, належну поведінку з великою рогатою худобою;
- Принципи та вимоги до промислового розведення тварин та їх використання за різними напрямками.

вміти:

- застосовувати на практиці у разі необхідності знання з курсу «Гігієна утримання великої рогатої худоби»;
- організувати процес вирощування і утримання тварин;
- оцінювати благополуччя тварин, пояснювати концепцію благополуччя тварин та відповідні зобов'язання, що накладаються на власника, осіб, що обслуговують тварин, лікаря ветеринарної медицини та інших осіб, що працюють з великою рогатою худобою;
- вживати заходів для запобігання жорстокого ставлення до тварин, профілактики захворювань, уникнення страждань тварин, а також страху чи стресу;
- дотримуватись правил годівлі тварин відповідно до їх статево-вікової групи, віку, фізіологічного стану тощо;
- планувати заходи щодо розведення тварин.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

1. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.
2. Здатність розробляти стратегії безпечного, санітарно обумовленого утримання тварин.
3. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.
4. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
5. Здатність організовувати нагляд і контроль виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.
6. Здатність оберігати довкілля від забруднення відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
2. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
3. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
4. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

5. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
6. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
7. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.
8. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.
9. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

2. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ ПОВНОГО ТЕРМІНУ ДЕННОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби (частина 1)														
Тема 1. Системи і способи утримання великої рогатої худоби.	1	14	1	1			12							
Тема 2. Вимоги до планування території і конструктивних рішень тваринницьких приміщень для утримання ВРХ.	2	16	2	2			12							
Тема 3. Гігієна утримання лактуючих корів. Доїння, зберігання та транспортування молока коров'ячого.	3	17	2	2			13							

Вплив годівлі на якість молока коров'ячого.														
Тема 4. Гігієна утримання бугаїв-плідників.	4	17	2	2			13							
Разом за змістовим модулем 1 Змістовий модуль 2. Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби (частина 2)		64	7	7			50							
Тема 5. Гігієна утримання сухостійних корів. Гігієна отелення і пологового відділення.	5	14	2	2			10							
Тема 6. Гігієна вирощування телят.	6	14	2	2			10							
Тема 7. Гігієна вирощування ремонтного молодняка ВРХ.	7	14	2	2			10							
Тема 8. Гігієна відгодівлі ВРХ та виробництва яловичини.	8	14	2	2			10							
Разом за змістовим модулем 2		56	8	8			40							
Усього годин	120		15	15			90							
Курсовий проект (робота) з _____ _____ (якщо є в робочому навчальному плані)														
Усього годин	120		15	15			90							

3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Системи і способи утримання великої рогатої худоби.	1

2	Вимоги до планування території і конструктивних рішень тваринницьких приміщень для утримання ВРХ.	2
3	Гігієна утримання лактуючих корів. Доїння, зберігання та транспортування молока коров'ячого. Вплив годівлі на якість молока коров'ячого.	2
4	Гігієна утримання бугаїв-плідників.	2
5	Гігієна утримання сухостійних корів. Гігієна отелення і пологового відділення.	2
6	Гігієна вирощування телят.	2
7	Гігієна вирощування ремонтного молодняка ВРХ.	2
8	Гігієна відгодівлі ВРХ та виробництва яловичини.	2
	Всього	15

4. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вимоги до умов утримання та їх вплив на здоров'я та продуктивність тварин.	10
2	Вільний вигін, стійлове утримання, комбіновані системи: переваги та недоліки.	10
3	Організація простору, вентиляційні системи, контроль вологості та температури.	10
4	Вимоги до кормів, режим годівлі, якість води для напування.	10
5	Гігієна шкіри, копит, вимені та інших частин тіла; профілактика захворювань ВРХ.	10
6	Гігієнічна оцінка кормів, використання кормових добавок для покращення продуктивності.	10
7	Вакцинація, профілактичні заходи, діагностика і лікування захворювань.	10
8	Етичні аспекти утримання великої рогатої худоби; відповідальність власників.	10
9	Методи збору, зберігання та утилізації гною; екологічні та санітарні вимоги; вплив на навколишнє середовище.	10
	Всього	90

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- екзамен;
- модульні тести;

- реферати;
- захист лабораторних робіт.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- словесний метод;
- практичний метод;
- наочний метод;
- робота з навчально-методичною літературою;
- відеометод;
- самостійна робота.

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати;
- захист лабораторних робіт.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	

0-59	незадовільно	не зараховано
-------------	---------------------	----------------------

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}.$$

9. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- конспекти лекцій та їх презентації;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гігієна тварин / М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високос, Я.С.Павлюк – К.:Урожай – 1996. – 384
2. Гігієна тварин: Практикум /М.В. Демчук, Й.А. Андрусишин, Є.С Гаврилець, Я.С.Павлюк – К.: Сільгоспосвіта, - 1994. – 326 с.
3. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засекін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. – 424 с.
4. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. – 568 с.
5. Відомчі норми технологічного проектування. ВНТП – АПК 01.05. Скотарські підприємства. Мінагрополітики України, К.: – 2005.- 96 с. ВНТП-АПК-01.05.
6. Абрамов С.С. Профілактика незаразних захворювань молодняка. – М.: Агропромиздат, – 1990. – 175с.
7. Головач В.М. Стреси сільськогосподарських тварин і птиці. – К.: Урожай, 1990.-140с.
8. Єфимов А.І. Чи можна виростити теля здоровим. Збірник ІНТУ. – Рівне ЦНТУ. – 1990. – С 7 –13.
9. Науково-практичні рекомендації по профілактиці порушень метаболічного статусу в організмі корів та лікування неонатальних діарей у телят. К.: Науковий світ, 2001. – 12 с.
10. Методичні вказівки з вивчення курсу “Гігієна сільськогосподарських тварин. Розділ : гігієна великої рогатої худоби”. Спеціальність 7.130201 – “Ветеринарна медицина” / М.О.Захаренко,

Л.В.Совенко, В.М.Поляковський, Л.В.Шевченко. - К.: Видавничий центр НАУ, 2001.

11. [http://agro-business.com.ua/tvarynnytstvo-ta-veterynariya/item/8023-](http://agro-business.com.ua/tvarynnytstvo-ta-veterynariya/item/8023-osoblyvosti-riznykh-system-utrymannia-vrkh-bezpryviazne-utrymannia.html)

[osoblyvosti-riznykh-system-utrymannia-vrkh-bezpryviazne-utrymannia.html](http://agro-business.com.ua/tvarynnytstvo-ta-veterynariya/item/8023-osoblyvosti-riznykh-system-utrymannia-vrkh-bezpryviazne-utrymannia.html)

12. [https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/kontrol-gigiyeny-doyinnya-dopomagaye-](https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/kontrol-gigiyeny-doyinnya-dopomagaye-u-borotbi-z-mastytom-koriv/)
[u-borotbi-z-mastytom-koriv/](https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/kontrol-gigiyeny-doyinnya-dopomagaye-u-borotbi-z-mastytom-koriv/)

13. <https://agroexpert.ua/hihiena-ta-zdorov-ia-vym-ia-u-koriv/>

14. <http://milkua.info/uk/post/utrimanna-telat-vzimku-gigiena-primisenna>